

ANALIZA CZASU TRWANIA FOULE I SKOKÓW KONI
NA WYBRANYM ODCINKU PARCOURSU*Marian Budzyński, Bronisław Jeleń*

Zakład Hodowli Koni AR w Lublinie i WSR-P w Siedlcach

Uzyskiwane obecnie wyniki sportowe w jeździectwie i ich wysoki poziom [2, 3, 4], wymagają zastosowania w procesie treningu coraz precyzyjniejszych środków i metod szkoleniowych oraz odpowiedniej kontroli stanu czynnościowego organizmu konia. Bardzo często jeźdźcy, pragnąc sprostać wymaganiom, zwiększają liczbę i intensywność treningu konia, zbliżając się tym samym do granic zdolności przystosowawczych organizmu zwierzęcia. Stąd też niezmiernie ważnym zagadnieniem jest dostarczenie trenerowi i jeźdźcowi wszechstronnych informacji, dotyczących sposobu ruchu oraz zachowania się konia podczas skoku. Informacje te mogą być wykorzystane w procesie treningu i przygotowania konia do konkursów.

Cechą motoryczną, mającą podstawowe znaczenie dla konia - konkursowego „skoczka” jest moc, charakteryzująca się w tym przypadku umiejętnością wykonania potężnego odbicia. Moc odbicia zależy głównie od szybkości skurczu i siły mięśni kończyn, zwłaszcza zadu konia. Ważną cechą dla „skoczka” jest także odpowiednia szybkość ruchu i jego charakter. Im większa bowiem będzie szybkość rozbiegu i odbicia, tym lepszy będzie efekt skoku. Jednocześnie wiadomo, że podstawowym chodem, z którego koń przystępuje do pokonania przeszkody pionowej, jest przeważnie galop powolny, w przeciwieństwie do galopu szybkiego — „cwału”, stosowanego przy pokonywaniu przeszkody poziomej (rowu). Precyzyjnie wykonany rozbieg i powiązane z nim dokładne odbicie, a także umiejętność korygowania ruchów w locie podkreślają dodatni wpływ koordynacji ruchowej (zwinności) na wynik skoku. W związku z powyższym w czasie konkursów hippicznych występują znaczne różnice szybkości ruchu koni, będącej — jak wiadomo — funkcją długości kroku (foule) i jego częstotliwości [1]. Dlatego też celem niniejszej pracy jest

próba charakterystyki parametrów ruchowych koni w odniesieniu do czasu trwania foule i skoków koni na wybranym odcinku parcoursu. Ze względu na fakt, że najbardziej znaczącym wskaźnikiem efektów treningowych oraz możliwości koni konkursowych jest konkretny wynik uzyskiwany w czasie zawodów, badania przeprowadzono podczas XXIV CSIO w Olsztynie.

MATERIAŁ I METODY

Materiały do pracy zebrano podczas konkursu „Otwarcia” (Nr 1) i konkursu „Wielkich Jezior Mazurskich” (Nr 3), rozgrywanych w czasie XXIV CSIO w Olsztynie (11-12 VI 1975 r.). Na taśmie filmowej zarejestrowano wybrane fragmenty przebiegów parcoursu, w konkursie Nr 1 (dokładności). Był to odcinek długości 21,70 m pomiędzy przeszkodami nr 12 i 13; przeszkodę nr 12 stanowił mur wysokości 130 cm, zaś przeszkodę nr 13 — oxer wysokości 125 i szerokości 155 cm. W konkursie nr 3 (zwykły) filmowano przebieg koni na odcinku pomiędzy trzema przeszkodami szeregu nr: 5_A, 5_B, 5_C. Przeszkodę 5_A — stanowił oxer wysokości 135 i szerokości 155 cm; 5_B — oxer wysokości 140 cm i szerokości 175 cm; 5_C — mur wysokości 130 cm. Odległość pomiędzy przeszkodami wynosiła: 5_A i 5_B = 7,65 m; 5_B i 5_C = 7,80 m; 5_A i 5_C = 15,45 m. W konkursie nr 1 filmowano ruch 48 koni, a w konkursie nr 3 — 58.

Należały one do 10 ekip z różnych krajów: Polska — 14 koni w konkursie nr 1 i 18 koni w konkursie nr 3, RFN — 4/6, Francja — 4/6, Rumunia — 7/7, NRD — 3/9, Węgry — 2/3, Holandia — 2/2, Wielka Brytania — 7/4, CSRS — 3/2 i ZSRR — 2/1.

W badaniach posługiwano się kamerą „Pentaflex 16” z silnikiem szybkoobrotowym, filmowano z prędkością 96 klatek na sekundę, sektor kamery przymykano do 30°. Czas naświetlania klatki przy tej prędkości i sektorze wynosił około 1/1000 s. Na wybranym odcinku przebiegu kamerę prowadzono za koniem. Przed przystąpieniem do analizowania materiału filmowego sprawdzono prędkość filmowania za pomocą kasety ze znacznikiem czasu. Stwierdzono, że kamera pracowała z prędkością 77 klatek na sekundę (przy nominalnej prędkości 96 klatek). Do obliczeń przyjęto, że sąsiednie klatki zostały naświetlone w odstępnie równym 1/77 sekundy.

Zgromadzone materiały analizowano za pomocą specjalnego projektora (Specto Mark III), określając liczbę klatek (dla każdego konia), na których zarejestrowano poszczególne foule i skoki.

Na podstawie liczby klatek wyliczono czas trwania foule i skoków w setnych częściach sekundy u poszczególnych koni, a następnie opracowano średnie ($\bar{x}$) i ocenę odchylenia standardowego (S).

WYNIKI I WNIOSKI

Konie biorące udział w konkursie nr 1 ze względu na sposób przebycia analizowanego odcinka parcoursu (21,7 m) można posegregować na trzy grupy. Do pierwszej zaliczono konie przebywające omawiany odcinek w 5 foule (3 konie), do drugiej — w 6 foule (41 koni) i do trzeciej — w 7 foule (4 konie). Średni czas trwania fouli u koni grupy pierwszej był najkrótszy i wynosił $0,548'' \pm 0,057''$, u koni grupy drugiej $0,58'' \pm 0,071''$, u trzeciej $0,59'' \pm 0,065''$. Również u koni grupy I był najkrótszy czas trwania foule wraz ze skokiem ($1,120'' \pm 0,0122''$), jak i średni czas trwania samego skoku ($0,59'' \pm 0,067''$). Średnia szybkość ruchu koni była największa także w grupie I i wynosiła 358,3 m/min (tab. 1), przewyższając o 42,6 m/min szybkości koni grupy II i aż o 66,3 m/min

Tabela 1

Zestawienie średnich wskaźników ruchu koni, biorących udział w konkursie nr 1, z uwzględnieniem podziału na grupy w zależności od liczby wykonanych foule na analizowanym odcinku parcoursu

Wyszczególnienie	Konie wykonujące na odcinku 21,7 m								
	5 foule			6 foule			7 foule		
	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>
Czas trwania foule w $^1/100$ s	12	54,8	5,7	205	58,0	7,1	24	59,0	6,5
Czas trwania foule wraz ze skokiem w $^1/100$ s	3	112,0	12,2	41	123,1	6,3	4	125,3	6,1
Czas trwania skoku w $^1/100$ s	3	59,0	6,7	41	68,9	4,7	4	73,3	9,0
Szybkość m/min	3	358,3	33,5	41	315,7	12,4	4	272,0	5,3
Częstotliwość foule na min	3	90,7	4,1	41	87,3	3,4	4	87,8	1,6
Długość 1 foule w m	3	4,32	—	41	3,62	—	4	3,10	—

grupy III. Wydaje się, że liczba wykonanych foule na odcinku ograniczonym dwoma przeszkodami może wynikać z jednej strony z szybkości ruchu koni jak i pewnych cech wrodzonych. Na przykład średnia długość kroku u koni grupy I wynosiła 4,32 m przy ich częstotliwości na minutę 90,7, zaś u koni grupy II i III cecha ta miała parametry prawie jednakowe (87,3 i 87,8 foule/min), podczas gdy długość foule różniła się o 52 cm.

W konkursie nr 3 średnia szybkość ruchu koni (tab. 2) była znacznie mniejsza niż u koni grupy I i II w konkursie nr 1, ale zbliżona do szybkości koni gr. III; średnia różnica szybkości wynosiła bowiem zaledwie 2 m/min. Również średni czas trwania foule wraz ze skokiem był pra-

Tabela 2

Zestawienie średnich wskaźników ruchu koni biorących udział
w konkursie nr 3

Wyszczególnienie	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>
Czas trwania foule w ¹ /100 sek.	116	46,5	4,3
Czas trwania foule wraz ze skokiem w ¹ /100 s	104	125,6	6,0
Czas trwania skoku w ¹ /100 s	104	69,1	5,3
Szybkość m/min	58	270	10,0
Częstotliwość foule na min	58	70	2,7
Długość foule w m	58	3,86	—

wie identyczny jak u koni gr. III konkursu nr 1. Natomiast średni czas trwania foule był znacznie krótszy, wynosił bowiem $0,465'' \pm 0,043''$ (tab. 2), przy średniej długości foule równej 3,86 m. Przy czym znamieny był fakt, że średni czas trwania skoku (fazy lotu) najdłuższy był u koni ekipy Wielkiej Brytanii ($0,726''$). Zbliżony do średniej ogólnej (tab. 2) był czas trwania skoku koni ekipy węgierskiej ($0,69''$), a najkrócej faza lotu trwała u koni ekipy NRD ($0,62''$), Holandii ($0,635''$) i ZSRR ($0,635''$). Wydaje się, że w przypadku pokonywania przeszkody wieloczłonowej — szeregowej istotne znaczenie wywiera sposób prowadzenia konia przez jeźdźca oraz tempo ruchu. Wyliczone średnie czasu trwania foule i skoków koni, trwające zaledwie ułamki sekund, podkreślają ogromne znaczenie prawidłowego naprowadzania konia na przeszkodę i utrzymywania właściwego tempa ruchu, gdyż w czasie fazy skoku oddziaływanie pozytywne jeźdźca na poprawę jakości skoku jest już mocno ograniczone.

LITERATURA

1. Budzyński M.: Wpływ niektórych czynników na szybkość ruchu koni w stępie i kłusie oraz powtarzalność uzyskiwanych w tym zakresie wskaźników. Ser. wyd.-rozp. nauk. 2, AR Lublin, 1973.
2. Budzyński M., Jeleń B., Sasimowski E., Wadowski S.: Hodowlana charakterystyka koni startujących w Olsztynie na Międzynarodowych Oficjalnych Konkursach Skoków w latach 1969-1971. Ann. UMCS, E, XXVII, 26, 1972, 411-434.
3. Dorofiejew V. N.: Technika przyzka łośadi. Koniev. Konn. Sport, 43, 6, 1973, 29-30.
4. Jeleń B.: Faktyczna i umowna wysokość skoków koni przez przeszkody i niektóre warunkujące ją czynniki. Roczn. Nauk roln. B, 97, 3, 1976, 79-91.

М. Будзыньски, Б. Елень

АНАЛИЗ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТИ ПРЫЖКОВ У ЛОШАДЕЙ НА ВЫБРАННОМ УЧАСТКЕ ЗАКРЫТОЙ БЕГОВОЙ ПЛОЩАДКИ

Резюме

Материалы для анализа были собраны во время международных гиппических состязаний, состоявшихся в Ольштыне. В состязании № 1 проводились киносъёмки движения 48 лошадей, а в состязании № 3 — 58 лошадей. Лошади, участвующие в состязании № 1, были разделены на три группы в соответствии со способом преодоления анализируемого участка беговой площадки: I — лошади, преодолевающие участок в 5 прыжков, II — в 6 прыжков и III — в 7 прыжков. Средняя продолжительность прыжка у лошадей группы I была самой короткой и составляла $0,548 \pm 0,057$ сек.; у лошадей группы II — $0,58 \pm 0,071$ сек.; группы III — $0,59 \pm 0,065$ сек. Лошади группы I характеризовались также самой средней скоростью (358,3 м/мин), превышая в этом отношении лошадей группы II (на 42,6 м/мин) и лошадей группы III (на 66,3 м/мин). Средняя длина шага лошадей группы I составляла 4,32 м, а частота шагов — 90,7 на минуту.

В состязании № 3 средняя скорость лошадей (270 м/мин) была гораздо меньше, чем лошадей групп I и II в состязании № 1, приближаясь к скорости лошадей группы III. Средняя продолжительность прыжка составляла $0,465 \pm 0,043$ сек. при длине 3,86 м.

Внимания заслуживает тот факт, что средняя продолжительность прыжка (фазы полета) была наиболее долгой у лошадей британской команды (0,726 сек.), а самой короткой — у лошадей команд ГДП (0,62 сек.), Голландии и СССР (0,635 сек.). Собранные данные, касающиеся способа движения и поведения лошади во время прыжка, могут быть полезными как для тренера, так и всадника в процессе тренировки и подготовки лошади к состязаниям.

М. Budzyński, B. Jeleń

ANALYSIS OF DURATION OF HORSE JUMPS ON A CHOSEN PARCOURSE SECTOR

Summary

Materials for the analysis were collected during international competitions held in Olsztyn. In the competition No. 1 the movement of 48 horses and in the competition No. 3 — 58 horses were filmed. The horses taking part in the competition No. 1 could be divided into 3 groups with regard to the passage of the parcourse sector analyzed (21.7 m): I — covering the sector in 5 jumps, II — in 6 jumps and III — in 7 jumps. The mean jump duration in horses of the group I was the shortest amounting to 0.548 ± 0.057 sec, in horses of the group I — 0.58 ± 0.071 sec., in horse of the group III — 0.59 ± 0.065 sec. The group I of horses was characterized also by the highest mean velocity (358.3 m/min) exceeding by 42.6 m/min the velocity of horses of the group II and by 66.3 m/min that of the horses of the group III. The mean pace lenght in horses of the group I was 4.32 m and the pace frequency — 90.7 per min. In the competition No. 3 the

---

mean velocity of horses (270 m/min) was much less than in horses of the groups I and II in the competition No. 1, but approximated the velocity of horses of the group III. The mean jump duration was 0.465 ± 0.043 sec. at the jump length 3.86 m. Remarkable was the fact that the mean jump duration (flight phase) was the longest in horses of the British team (0.726 sec.), and the shortest — in horses of the teams of the DDR (0.62 sec.), the Netherlands and the USSR (0.635 sec.). The collected data concerning the movement kind and the behaviour of a horse during jump can be of use for both trainer and rider in the process of training and preparation of the horse for competitions.